

Ministerie van VWS
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Onderwerp

Reactie Ieder(in) en Per Saldo internetconsultatie 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor de jeugdigen'

Datum	Referentie	Inlichtingen bij	Bijlagen
3-09-2020	20-0618/IV	Ina Vijzelman, i.vijzelman@iederin.nl	

Geachte betrokken ministeries,

Met dank voor de opengestelde internetconsultatie van het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor de jeugdigen', stuur ik u hierbij de reactie van Ieder(in) en Per Saldo op genoemd wetsvoorstel.

Inleiding

In de ambities en doelen van de vierde voortgangsrapportage van het actieprogramma ZvdJ staat dat we betere zorg voor de jeugd alleen kunnen bereiken als alle betrokken partijen daarbij samenwerken. Daarom staat het partnerschap tussen het Rijk, gemeenten, jeugdhulpaanbieders, jeugdprofessionals en cliëntenorganisaties in deze voortgangsrapportage centraal.

De minister presenteerde vóór het uitkomen van deze vierde voortgangsrapportage op 20-03-2020 een brief (Perspectief voor de jeugd) aan de Tweede Kamer waarin hij zijn gedachten formuleerde over hoe partijen in het Jeugdhulp landschap tot een betere samenwerking kunnen komen. Het kabinet heeft in de huidige wet een aantal knelpunten gesignaleerd en wil dat deze worden opgelost. Om ervoor te zorgen dat de organisatie van jeugdhulp, kindbescherming en jeugdreclassering verbetert, meer uniform gaat werken en de benodigde Jeugdhulp steeds voldoende beschikbaar blijft, is een wetswijziging nodig zo schrijft de Minister. Het is hierbij voornamelijk van belang dat de toegang tot jeugdhulp, het opdrachtgeverschap en het inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen door aanpassing van de huidige wetgeving versterkt worden. Om regionaal beter samen te werken zullen gemeenten gezamenlijk een regiovisie moeten opstellen en een gemeenschappelijke regeling moeten treffen volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), zegt de Minister.

Praktische knelpunten

Ondanks het feit dat iedereen hard werkt en dat er veel goed gaat laten de genoemde voortgangsrapportage ZvdJ en recente ervaringen in de praktijk zien dat zich in de uitvoering knelpunten blijven voordoen. Deze knelpunten vragen naar het oordeel van de regering nu om aanpassingen in het jeugdstelsel. Het gaat om gelijktijdige aanpassingen op meerdere vlakken: zorginhoudelijk, financieel, organisatorisch en wettelijk.

Het wetsvoorstel dat nu ter consultatie voorligt gaat over de uitwerking van de organisatorische en wettelijke aanpassingen. Dat zegt de MvT behorende bij dit wetsvoorstel.

Indruk wetswijziging

Het is warempel een moeilijk verhaal om op de nu voorliggende concept wijzigingen in het jeugdstelsel een passende reactie te schrijven.

Wij hebben de wettekst en de memorie van toelichting gelezen. Dat was een hele kluit.

De voorgestelde wijzigingen zijn erg technisch en theoretisch, warrig, en in oorzaak en gevolg nauwelijks in een duidelijk proces op een rij te krijgen. Hoewel het voor ons moeilijk is de wijzigingen los te zien van de inhoud, staat in de memorie van toelichting dat het in dit wetsvoorstel vooral gaat om de organisatorische en wettelijke aanpassingen. We proberen ons daarom te richten op de proceswijzigingen die zich ten gevolge van deze wetswijziging zullen voordoen maar kijken ook naar wat dat inhoudelijk gaat betekenen voor tijdige en passende zorg voor jeugd met chronische aandoeningen, beperkingen en ontwikkelingsstoornissen en hun ouders, onze achterban.

Voor wat betreft het verminderen van bureaucratie en administratieve lasten en het inzetten op uniformering van werkwijzen zijn wij geneigd te geloven dat de voorgestelde wijzigingen hierop een positieve uitwerking zullen hebben.

Daarnaast denken we dat het goed is om een specifiek hulpaanbod dat noodzakelijk is maar waar beperkt gebruik van wordt gemaakt, op regionaal of zelfs landelijk niveau te organiseren. Dat zijn we verplicht aan die kinderen die het nodig hebben. Dit vraagt naast een goede inrichting van het systeem wel om duidelijke communicatie met inwoners over welke hulp er in welke situatie waar georganiseerd moet worden en hoe inwoners hier een beroep op kunnen doen.

Wij kijken met spanning uit naar hoe het gaat werken als alle binnen de regio betrokken gemeenten het eens moeten worden over een regiovisie. Het feit dat dit allemaal wettelijk geregeld gaat worden geeft ons niet de zekerheid dat dit in het vervolg allemaal goed gaat verlopen en zal leiden tot de gewenste resultaten: tijdig passende zorg voor onze achterban.

We vragen ons vooral af of dit zal gaan helpen om de jeugdhulp voor onze achterban met veelal een integrale levenslange en levensbrede zorgvraag meetbaar en merkbaar beter gaat maken.

Vragen die wij hebben zijn of er hiermee meer (h)erkenning komt voor onze achterban, of dit zal leiden tot meer expertise bij de toegang zodat er meer respijtzorg wordt ingezet en integraal en beter passende zorg en ondersteuning levenslang en levensbreed zal worden geïndiceerd op onafhankelijke wijze. Welke hulp blijft lokaal beschikbaar en welke regionaal en bovenregionaal en hoe gaat het bij mengvormen, bijv intensieve handeling en daarnaast begeleiding in de huissituatie?

Zorgen over implementatie

De wetsvoorstellen zijn behoorlijk “vierkant” en in relatie tot de inhoud moeilijk op hun uitwerking te doorgronden en te toetsen. We vragen ons af hoe gemeenten dit allemaal gaan interpreteren en implementeren en of hierdoor de onrust binnen het zorglandschap jeugd niet eerder zal toenemen dan afnemen en hoe dit de al vastgestelde gemeentelijke plannen nu weer gaat doorkruisen?

Dat er meer moet worden samen gewerkt, het toezicht moet worden verbeterd en de verantwoordelijkheid voor de beschikbaarheid van zorg beter moet worden belegd is voor ons wel duidelijk. Wij krijgen echter bij het lezen van dit wetsvoorstel onvoldoende helder of de voorgestelde wijzigingen in de praktijk ook hiertoe zullen leiden.

Dwang en drang minister versus investeren in maatwerk en kwaliteit

Wij vragen ons af of deze dwang en drang van de minister niet in de eerste plaats dient om de grip op jeugdzorglandschap terug te krijgen en om meer mogelijkheden te creëren voor overheidsingrijpen. Wij vinden het jammer dat de minister het veld niet ondersteund en daar de ruimte vergroot zodat gemeenten in staat worden gesteld om voor de vraagstukken die zij hebben zelf de juiste samenwerking met elkaar te zoeken. We denken hierbij aan de noodzaak om meer te investeren in gemeenten die hun basis met betrekking tot kennis, kunde en kwaliteit niet op orde hebben. Wij menen dat het toch ook de bedoeling was van de decentralisaties om gemeenten zelf meer beleidsvrijheid te geven zodat er maatwerk kan worden toegepast? Dit wetsvoorstel treedt dit uitgangspunt met voeten en doet het geweld aan juist in de periode dat wij zien dat het cliëntperspectief steeds beter landt bij de VNG en in gemeenten en er voorzichtige en serieuze pogingen worden gedaan om elkaar beter te vinden leidend tot beter passende zorg.

Voorgestelde wetswijziging gevaar voor lokale democratie

Wij zien in dit wetsvoorstel ook een sluipend gevaar voor afkalving van de lokale democratie. De inwoner van een gemeente komt door deze regionalisering nog verder af te staan van de plaats waar de besluiten worden genomen. Wat gaat de overheid eraan doen om ervoor te zorgen dat de individuele inwoners hier binnen de boot worden gehouden en hoe gaan de gemeenteraden de bewegingen op dit gebied met de inwoners communiceren? Welke mogelijkheden krijgen inwoners om hierin te participeren en wie ziet er op toe dat er dan ook daadwerkelijk gesproken wordt met de inwoners die hier echt iets zinnigs over kunnen zeggen zoals de ervaringsdeskundigen en de mensen van de lokale platforms voor inspraak en belangenbehartiging van diverse doelgroepen. Aansluitend daaraan de vraag hoe we de ontmoediging tegengaan van het pgb waar voor integrale en passende zorg en ondersteuning levenslang en levensbreed door onze achterban veel gebruik van wordt gemaakt.

Middel erger dan de kwaal?

Wij vragen ons af; Is het gekozen middel hier niet erger dan de kwaal?

Hoe kun je gemeenten onderling nog met elkaar vergelijken als alles in de regio wordt bedacht? In welke klem komen gemeenteraden als zij continu consensus moeten zoeken op regio niveau terwijl gemeenten onderling van samenstelling verschillen? Hoe stroperig zijn deze processen en op welke wijze gaan zij zaken die snel moeten worden aangepakt hierdoor vertragen en creëren we voordat we het weten weer nieuwe en andere problemen. Wat geeft de overheid nu de zekerheid dat dit wetsvoorstel hier de juiste weg is om de huidige problemen binnen de jeugdhulp en jeugdbeschermings-keten op te lossen?

Grote zorgen over lokaal en regionaal maatwerk

We maken we ons zorgen over het maatwerk. Is het straks nog wel mogelijk om op individueel niveau lokaal maatwerk toe te passen als er in regiovisies bepaalde zaken dwingend zijn vastgelegd?

Hoe borg je regionaal de keuzevrijheid om voor een persoonsgebonden budget (pgb) te kiezen voor ouders en het kind zodat zijzelf de zorg kunnen regelen aansluitend bij de hulpvraag terwijl gemeenten hier lokaal over van mening verschillen? Bij onze organisaties is casuïstiek bekend waaruit blijkt dat kinderen (gezinnen) in niet passende oplossingen worden geperst, terwijl passende maatwerk oplossingen met behulp van een pgb worden afgewezen, en er onvoldoende wordt geluisterd naar behoeften van de hulpvrager die zelf zorgen voor hun kind met een langdurige beperking, chronische aandoening of ontwikkelingsstoornis. Hoe ga je het belang van deze doelgroep en van de pgb hulpverleners meenemen in plaats van alleen gecontracteerde partijen te betrekken? Bovenstaande problemen worden door deze wetsvoorstellen niet opgelost en voor deze doelgroep mogelijk eerder versterkt.

Buitenproportioneel en strijdig met visie Minister

Er wordt gesproken over aansluiting van jeugdhulp aanbieders bij de Wtza (Wet toetreding nieuwe zorgaanbieders). In het onlangs aangenomen wetsvoorstel is opgenomen dat er een vergunningplicht komt voor alle aanbieders die zorg verlenen waarbij met meer dan tien zorgverleners zorg wordt verleend. Ook medewerkers die bijvoorbeeld maar voor 4 uur per week worden ingezet, met een oproepcontract of in ondernemerschap werken, worden hierbij meegerekend. De invoering van een vergunningplicht betekent voor kleinschalige aanbieders en initiatieven een toename van regeldruk en is strijdig met de visie van de minister voor regelarme zorg (en strijdig met punt zes uit de Agenda pgb).

Bovendien levert de vergunningplicht een ander knelpunt op, namelijk de kosten voor de aanvraag en de afgifte van de vergunning. In het wetsvoorstel (artikel 6) staat dat de kosten die samenhangen met het in behandeling nemen van de aanvraag en de afgifte van de toelatingsvergunning ten laste worden gebracht van de aanvrager van de toelatingsvergunning. Alle vergunningplichtigen moeten ook over een onafhankelijk intern toezichthouder beschikken. Dit betekent dat er 3 onafhankelijke toezichthouders aangewezen moeten worden. Voor kleinschalige aanbieders en instellingen is dit buitenproportioneel. Beter zou zijn om de vergunningsplicht en het aanstelling van onafhankelijk intern toezicht verplicht te stellen vanaf 10 Fte.

Ook de reeds lopende SKJ registratie voor *alle* jeugdhulpverleners is buitenproportioneel. Hier wordt geen rekening gehouden met wat er staat beschreven in de norm verantwoorde werktoedeling. Een SKJ registratie is vooral van belang als het gaat om een veiligheidsrisico. Voor Jeugdzorg is het gebruikelijk, maar voor de begeleiding en ondersteuning van kinderen met een langdurige beperking ligt dit anders. Als de ouders van deze kinderen vragen om ondersteuning is zelden sprake van problemen in de opvoeding waarbij veiligheid in het geding is. Hier is vrijwel altijd sprake van overbelasting van het gezinssysteem. Deze kinderen en hun ouders zijn gebaat bij begeleiding en ondersteuning om bijvoorbeeld aangeleerde vaardigheden tijdens een training of therapie in te slijten op alle levensterreinen. Maar als de gevraagde begeleiding uitblijft betekent dit een directe uitdaging voor de veiligheid in deze gezinnen. Jeugdhulp omvat meer dan alleen jeugdbescherming en jeugdreclassering. Registratie eisen moeten dan ook aansluiten bij de werkzaamheden die een hulpverlener uitvoert. Wij signaleren dat dit in situaties als hierboven beschreven, niet het geval is

Zorgen over de uitwerking voorgestelde wetswijzigingen

Het moge duidelijk zijn, Ieder(in) en Per Saldo maken zich grote zorgen over de uitwerking van dit wetsvoorstel en de nog komende wetsvoorstellen/AMvB's, over de inperking van de gemeentelijke beleidsvrijheid die altijd nog flexibeler is dan de consensus op regionaal niveau, over het inruilen van de ene bureaucratie voor de andere en over de mate waarin de lokale democratie hierin nog serieus wordt genomen. Wat zal de cliënt die hierin centraal staat maar steeds verder op afstand komt te staan hier nu daadwerkelijk aan verbetering van merken?

Wij vragen ons af of het doel dat bereikt moet worden met deze wijzigingen in het jeugdstelsel namelijk de verbetering van beschikbaarheid van zorg voor jeugdigen, ook daadwerkelijk zal worden bereikt. Wij vragen ons ook af hoe dit zal worden getoetst of gemonitord.

Wij gaan ervan uit dat u onze reactie gaat meewegen in de voorliggende concept wetswijzigingen. Wij horen graag van u wat u er mee heeft gedaan.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer, Ieder(in)

Aline Molenaar, Per Saldo